

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК СЛУЖБИ ДИСЦИПЛІНАРНИХ ІНСПЕКТОРІВ ВИЩОЇ РАДИ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ

FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE SERVICE OF THE DISCIPLINARY INSPECTORS OF THE HIGH COUNCIL OF JUSTICE IN UKRAINE

Давидчук Д.П., аспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Національна академія внутрішніх справ

Лукашенко А.А., к.ю.н.,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Національна академія внутрішніх справ

Стаття присвячена питанням становлення і розвитку служби дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя в Україні, на яку має бути покладено здійснення попередньої перевірки дисциплінарних скарг та матеріалів щодо суддів, підготовка та аналіз документів і матеріалів дисциплінарного проведення, підготовка проєктів ухвал і рішень в межах дисциплінарного провадження. Відзначено, що вивчення цих питань є актуальним та становить наукову новизну з огляду на створення принципово нового органу в системі правосуддя та внесення змін до процедури дисциплінарної відповідальності суддів. Проведено теоретико-правовий аналіз передумов створення служби дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя та з'ясовано основні проблеми в діяльності служби дисциплінарних інспекторів. Зроблено акцент на проблемах правового статусу дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя, забезпечення функціональної та організаційної незалежності служби дисциплінарних інспекторів, порядку відбору та призначення на посади дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя, заступника та керівника служби дисциплінарних інспекторів. Запропоновано посилити функціональну незалежність служби дисциплінарних інспекторів шляхом створення служби як самостійного органу Вищої ради правосуддя. Звернуто увагу на необхідності безперервного функціонування служби дисциплінарних інспекторів з метою забезпечення виконання конституційної функції Вищої ради правосуддя з розгляду дисциплінарних справ щодо суддів. Надано пропозиції щодо тривалості перебування на посадах дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя, а також керівника та заступника керівника служби дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя. Наголошено на необхідності якнайшвидшого створення та початку функціонування служби дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя, формування її кадрового складу та неприпустимості зупинки її діяльності та виконання покладених на неї завдань. Відзначено необхідність подальшого вивчення питань діяльності служби дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя з метою пошуку інших проблемних питань та можливих шляхів їх вирішення.

Ключові слова: дисциплінарна відповідальність суддів, Вища рада правосуддя, служба дисциплінарних інспекторів.

The article is devoted to the formation and development of the Service of the Disciplinary Inspectors of the High Council of Justice in Ukraine, which should be entrusted with the preliminary verification of disciplinary complaints and materials regarding judges, preparation and analysis of documents and materials of disciplinary conduct, preparation of draft decisions and decisions within the framework of disciplinary proceedings. It is noted that the study of these issues is relevant and represents a scientific novelty in view of the creation of a fundamentally new body in the justice system and amendments to the procedure of disciplinary liability of judges. A theoretical and legal analysis of the prerequisites for creating a Service of the Disciplinary Inspectors of the High Council of Justice was carried out and the main problems in the activities of the service of disciplinary inspectors were clarified. Emphasis is placed on the problems of the legal status of disciplinary inspectors of the High Council of Justice, ensuring the functional and organizational independence of the Service of the Disciplinary Inspectors, the procedure for selecting and appointing disciplinary inspectors of the High Council of Justice, the deputy and the head of the Service of the Disciplinary Inspectors. It is proposed to strengthen the functional independence of the Service of Disciplinary Inspectors by creating the service as an independent body of the High Council of Justice. Attention is drawn to the need for the continuous functioning of the Service of Disciplinary Inspectors in order to ensure the fulfillment of the constitutional function of the High Council of Justice to consider disciplinary cases against judges. Proposals on the length of stay in the positions of disciplinary inspectors of the High Council of Justice, as well as the head and deputy head of the disciplinary inspectors of the High Council of Justice. The need for the immediately creation and start of the functioning of the Service of Disciplinary Inspectors of the High Council of Justice, the formation of its personnel and the inadmissibility of stopping its activities and fulfilling the tasks assigned to it was emphasized. Was noted the need for further study of the activities of the Service of Disciplinary Inspectors of the High Council of Justice in order to find other problematic issues and possible ways to solve them.

Key words: disciplinary responsibility of judges, High Council of Justice, service of disciplinary inspectors.

Постановка проблеми. З прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя та діяльності дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя» (далі – Закон № 1635-IX) Вища рада правосуддя (далі – ВРП) припинила здійснення дисциплінарних проваджень щодо суддів (статті 28, 31, 43) [1]. Законодавець не тільки передбачив створення служби дисциплінарних інспекторів ВРП, але й змінив процедури дисциплінарного провадження щодо суддів, де обов'язковими учасниками дисциплінарного провадження стали дисциплінарні інспектори ВРП (ст. ст. 42, 43, 46 Закону України «Про Вищу раду правосуддя») [2]. Разом з тим, службу дисциплінарних інспекторів ВРП фактично не було сформовано, у зв'язку з чим ВРП зупинила розгляд усіх дисциплінарних справ. Наразі служба дисциплінарних інспекторів досі не розпочала роботу, що призвело до накопичення значної кількості нерозглянутих скарг на дії суддів [3].

Стан дослідження. Незважаючи на те, що створення служби дисциплінарних інспекторів ВРП є новим у вітчизняному законодавстві, дослідженню проблемних питань, що виникають під час її створення, приділяється значна увага у науковій спільноті. Зокрема, окремі аспекти, пов'язані з регулюванням діяльності служби дисциплінарних інспекторів ВРП висвітлено Н. М. Бакаєвою [4], С. І. Пушкарем [4], А. Б. Масловою [5], С. О. Халюком [20]. З огляду на динамічні законодавчі процеси та прогалини в правовому регулюванні окремих питань діяльності служби дисциплінарних інспекторів, а також її несформованість до цього часу, існує потреба у дослідженні зазначених проблемних питань. З метою збалансування системи судової влади, захисту учасників судочинства та забезпечення реалізації принципу невідворотності покарання за скоєні дисциплінарні проступки окреслена проблематика потребує нагальної вирішення.

Метою цієї статті є дослідження проблем становлення і розвитку служби дисциплінарних інспекторів Вищої

ради правосуддя в Україні та формулювання пропозицій щодо подальшого вдосконалення її діяльності.

Виклад основних положень. Уперше про намір створити окрему службу дисциплінарних інспекторів при ВРП зазначено у Меморандумі про економічну і фінансову політику, який був схвалений Радою директорів Міжнародного валютного фонду 9 червня 2020 року [6], згідно з яким Україна взяла на себе зобов'язання щодо внесення змін до Закону «Про вищу раду правосуддя» [2] з метою створення постійного інспекційного підрозділу в межах ВРП. Згідно з Меморандумом завдання служби дисциплінарних інспекторів полягало у проведенні розслідувань дисциплінарних справ проти суддів, надання рекомендацій щодо дисциплінарних дій та санкцій відносно суддів. У подальшому зазначені наміри закріплено у Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки (далі – Стратегія) [7]. Стратегічні напрями передбачали оптимізацію органів системи правосуддя шляхом створення автономних органів (кадрових та дисциплінарних) та призначенням їх членів на конкурсних засадах (із залученням міжнародних експертів), безперервність здійснення кадровими та дисциплінарними органами своїх функцій [9, п. 4.2.1]. Ці положення Стратегії було реалізовано в Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя та діяльності дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя» [1]. Юридична спільнота сприйняла створення такого підрозділу у складі ВРП неоднозначно, тому ще на стадії розгляду законопроекту були зроблені критичні висновки уповноваженими на те суб'єктами. Зокрема, Європейська комісія «За демократію через право (Венеційська комісія)» у цілому обмежилась зауваженнями щодо окремих процедур дисциплінарного провадження [10, с. 13]. Головне науково-експертне управління Верховної Ради України у висновку на вказаний законопроект вказувало на те, що норми ч. 1 ст. 131 Конституції України не передбачають можливості делегування членами ВРП своїх повноважень іншим органам чи посадовим особам, а тому законами не може бути передбачено інших органів чи їх посадових осіб, уповноважених виконувати функції членів ВРП. Також звернено увагу на безпідставність покладення на дисциплінарних інспекторів ВРП, які не мають статусу судді, обов'язку дотримуватися норм суддівської етики [8, п. 5]. Про некоректність утворення служби дисциплінарних інспекторів ВРП зазначало Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради України, тому що остання утворюється як самостійний структурний підрозділ з основою діяльності за принципом функціональної незалежності від ВРП, а також такою, що діє у структурі секретаріату ВРП. Крім того, неприпустимим є те, що фінансування служби дисциплінарних інспекторів ВРП регулюється нормами підзаконного нормативного акту (Положення), а не закону [9, с. 11]. На відміну від наведених вище зауважень, ВРП у консультативному висновку щодо Проекту Закону про внесення змін до деяких законів України щодо порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя та діяльності дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя №5068 підтримала створення служби дисциплінарних інспекторів, що, на її переконання, зробить розгляд дисциплінарних скарг значно швидким та скоротить строки притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності [10, п. 4].

Таким чином, поява в українському законодавстві служби дисциплінарних інспекторів ВРП зумовлена міжнародними зобов'язаннями України у сфері верховенства права та правосуддя, що істотним чином змінює процедуру дисциплінарного провадження стосовно суддів. Створення такої служби в системі органів суддівського врядування відбувалося вперше, а, отже, спричинило

низку проблемних питань, пов'язаних з її формуванням. Як наслідок, зазначена служба не була створена, а законодавець уносив зміни до нормативно-правових актів, що регулюють питання служби дисциплінарних інспекторів ВРП [18].

Дослідження проблем становлення і розвитку діяльності дисциплінарних інспекторів ВРП дають можливість об'єднати їх у певні групи. До першої групи відносяться проблеми правового статусу дисциплінарних інспекторів ВРП. З метою з'ясування правового статусу дисциплінарних інспекторів ВРП звернемося до порівняльного аналізу кваліфікаційних вимог до них з кваліфікаційними вимогами до інших службових осіб судової гілки влади. До посади судді апеляційного суду встановлені вимоги щодо наявності стажу роботи на посаді судді не менше п'яти років, наукового ступеня у сфері права та стажу наукової роботи у сфері права щонайменше сім років; досвіду професійної діяльності адвоката, в тому числі щодо здійснення представництва в суді та/або захисту від кримінального обвинувачення щонайменше сім років; або сукупний стаж (досвід) такої роботи (професійної діяльності) щонайменше сім років [14]. Натомість кваліфікаційна вимога щодо наявності стажу роботи у сфері права тривалістю 15 років, що передбачалась Законом № 1635-IX, співмірна із встановленими вимогами до членів ВРП, членів ВККСУ, суддів Конституційного Суду України та є вищою, ніж для суддів Верховного суду України. Варто погодитись з членом ВРП Р. Маселком, який називав кваліфікаційні вимоги до дисциплінарних інспекторів ВРП, встановлені ст. 28 Закону №1798-VIII (в редакції Закону № 1635-IX від 14.07.2021) [2], надзвичайно суворими та такими, що ускладнюють формування служби дисциплінарних інспекторів [11]. Натомість Законом № 3378-IX [18] кваліфікаційні вимоги до дисциплінарних інспекторів ВРП суттєво знижено (ст. 29-2 Закону № 1798-VIII), а також введено окремі кваліфікаційні вимоги для керівника та заступника керівника служби дисциплінарних інспекторів ВРП.

На нашу думку, така позиція законодавця є більш обґрунтованою, оскільки вона диференціює керівний склад служби дисциплінарних інспекторів ВРП від інспекторів, а також за рахунок зниження кваліфікаційних вимог розширює коло осіб, які можуть претендувати на посаду дисциплінарного інспектора ВРП.

Обидва Закони України № 1635-IX [1] та № 3378-IX [18] визначили такі повноваження дисциплінарних інспекторів ВРП: 1) попередня перевірка дисциплінарної скарги; 2) аналіз матеріалів дисциплінарних справ; 3) збирання інформації, документів, інших матеріалів; 4) складання проектів ухвал і рішень дисциплінарної палати та Вищої ради правосуддя у межах дисциплінарного провадження стосовно судді; 5) аналіз матеріалів за скаргами на рішення у дисциплінарних справах стосовно суддів і прокурорів, підготовка проектів висновків та рішень Вищої ради правосуддя; 6) аналіз та узагальнення практики здійснення дисциплінарних проваджень.

До набрання чинності Законом № 1635-IX, усі ці повноваження поклалися на члена ВРП-доповідача. Варто зазначити, що на відміну від членів ВРП, дисциплінарні інспектори ВРП є учасниками дисциплінарної справи. Вони набули повноважень самостійно надсилати запити в межах дисциплінарних справ та складати протоколи про адміністративні правопорушення за невиконання законних вимог дисциплінарного інспектора ВРП [12], чого раніше не мали окремі члени ВРП. За характером повноважень та службових обов'язків правовий статус дисциплінарних інспекторів ВРП наближений до правового статусу членів ВРП та ВККСУ. Це узгоджується як з вимогами ч. 5 ст. 28 Закону № 1798-VIII (в редакції Закону № 1635-IX від 14.07.2021), так і з вимогами ч. 6 ст. 29-2 Закону № 1798-VIII (в редакції Закону

№ 3378-IX від 06.09.2023), згідно з якими дисциплінарні інспектори ВРП у своїй діяльності та поза її межами повинні: 1) дотримуватися норм суддівської етики; 2) не розголошувати та не використовувати у цілях інших, ніж для виконання своїх обов'язків, інформацію з обмеженим доступом та інформацію, яка стала їм відома; 3) виконувати вимоги та дотримуватися обмежень, встановлених законодавством про державну службу та у сфері запобігання корупції [2].

Н. Бакаянова та С. Пушкар зазначають, що поширення на дисциплінарних інспекторів ВРП норм суддівської етики є дискусійним [4, с. 66]. Аналогічної думки дотримується Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради України [9, п. 9].

Ми вважаємо, що, законодавець обґрунтовано поширив на дисциплінарних інспекторів ВРП вимоги норм суддівської етики через:

1) порушення вимог Кодексу суддівської етики [13] відповідно до ст. 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [14] є підставою для дисциплінарної відповідальності судді та початку процедури дисциплінарного провадження. Вбачається логічним, що службова особа, яка безпосередньо проводить попередню перевірку дисциплінарної скарги, аналізує матеріали дисциплінарних справ, збирає у разі необхідності інформацію, документи, інші матеріали, готує проекти ухвал і рішень дисциплінарної палати та Вищої ради правосуддя, у межах дисциплінарного провадження стосовно судді має поводити себе відповідно до тих норм, дотримання яких вона має перевіряти під час процедури дисциплінарного провадження;

2) набуття дисциплінарними інспекторами ВРП повноважень, які до цього мали члени ВРП, що сукупно з встановленими кваліфікаційними вимогами до посади виокремлює їх від інших державних службовців та працівників апарату ВРП. Відтак, члени ВРП у своїй діяльності та поза її межами повинні дотримуватися встановлених для судді етичних стандартів [2, ст. 6]. Аналогічні вимоги щодо додержання норм етичної поведінки, які застосовуються для суддів, встановлені і для членів ВККСУ [14, ст. 94].

Таким чином, за аналогією з членами ВРП та ВККСУ, вимоги норм суддівської етики, на нашу думку, мають поширюватися також і на дисциплінарних інспекторів ВРП.

Закони України № 1635-IX та № 3378-IX не зараховують стаж роботи на посадах дисциплінарного інспектора ВРП до стажу роботи на посаді судді. Вважаємо, що зазначена позиція законодавця не є цілком обґрунтованою, тому що дисциплінарні інспектори ВРП наділені повноваженнями, які виконували члени ВРП. На відміну від дисциплінарних інспекторів, як для членів ВККСУ, так і для членів ВРП, стаж роботи на зазначених посадах прирівнюється до стажу роботи на посаді судді [14, ст. 137].

Друга група проблем охоплює питання функціональної та організаційної незалежності служби дисциплінарних інспекторів. Звернемо увагу на статус служби дисциплінарних інспекторів ВРП як структурного підрозділу в структурі секретаріату ВРП. Відповідно до ч. 5 ст. 27 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» (в редакції Закону України № 1635-IX) служба дисциплінарних інспекторів утворюється як самостійний структурний підрозділ задля реалізації повноважень ВРП щодо здійснення дисциплінарного провадження стосовно суддів та діє згідно з принципом функціональної незалежності від ВРП [2]. Разом з тим, зазначений підрозділ створюється у структурі секретаріату ВРП. Варто наголосити, що відповідно до абз. 8 п. 4.2.1 Стратегії [7] однією з основних ознак новоствореного дисциплінарного органу має бути його автономність. Проаналізуємо норми ч. 1 ст. 29-1 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» та ч. 4 ст. 29-1 цього Закону. У частині першій статті 29-1 зазначається, що служба дисциплінарних інспекторів є самостійним структурним підрозділом у складі секретаріату ВРП, а частина

четверта використовує словесну конструкцію «взаємодія служби дисциплінарних інспекторів з іншими органами ВРП». Видається незрозумілим – служба дисциплінарних інспекторів є частиною секретаріату ВРП чи окремим органом, який створюється ВРП?

Відповідно до ст. 27 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» секретаріат ВРП здійснює організаційне, інформаційно-довідкове та інше забезпечення діяльності Вищої ради правосуддя та її органів [2], виконує організаційну, правову, аналітичну, інформаційно-довідкову та матеріально-технічну роботу щодо забезпечення діяльності ВРП та її органів у здійсненні повноважень, визначених Конституцією України, законами України «Про Вищу раду правосуддя», «Про судоустрій і статус суддів», іншими законами та нормативно-правовими актами, Регламентом Ради [16, п. 1.1]. Як слушно зауважують Н. Бакаянова та С. Пушкар, діяльність секретаріату ВРП має допоміжний характер у реалізації завдань конституційного органу судової влади [4, с. 64]. Однак, законодавець не визначає, яким чином буде забезпечено автономність та функціональну незалежність служби дисциплінарних інспекторів, яка буде діяти як структурний підрозділ секретаріату ВРП. Фактично керівник служби дисциплінарних інспекторів ВРП підпорядковуватиметься керівнику секретаріату, який призначається та звільняється членами ВРП. Залишається незрозумілим питання, яким чином має бути забезпечена функціональна незалежність структурного підрозділу органу державної влади від безпосередньо органу державної влади, у структурі якого він перебуває. Важко не погодитися з С. Халюком, який вказує на те, що служба дисциплінарних інспекторів потребує реальної та дієвої організаційної автономності та функціональної самостійності щодо здійснення повноважень відносно перевірки скарг на дії суддів, які надійшли в установленому законом порядку [20, с. 412]. Н. Бакаянова та С. Пушкар пропонують вивести службу дисциплінарних інспекторів зі складу секретаріату ВРП та створити її як самостійний орган ВРП [4, с. 64]. С. Халюк вважає, що статус цього органу слід врегулювати окремим законом, який закріпив би можливість самостійності та відокремленості як організаційної, так і функціональної [20, с. 336]. Частина 6 статті 26 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» допускає створення ВРП інших органів для виконання повноважень, визначених Конституцією України, цим Законом та Законом України «Про судоустрій і статус суддів» [2]. Варто погодитися з тим, що створення окремого органу здатне забезпечити незалежність служби дисциплінарних інспекторів ВРП та усуне протиріччя, пов'язані із можливим підпорядкуванням і впливом зі сторони секретаріату ВРП. Сьогодні в Україні відсутня практика створення ВРП таких органів, а відтак, потребують додаткової регламентації та вивчення питання організаційно-правової форми такого органу, наявності в нього статусу юридичної особи, фінансування та інші.

Варто звернути увагу і на те, що законодавцем не було передбачено, яким чином здійснюється організаційне забезпечення діяльності служби дисциплінарних інспекторів ВРП. Створивши службу дисциплінарних інспекторів ВРП як учасників дисциплінарного провадження стосовно суддів, законодавець ліквідував інститут інспекторів ВРП, які здійснювали організаційне забезпечення діяльності членів ВРП. Таким чином, члени ВРП залишились без працівників апарату, які б забезпечували виконання членами ВРП своїх повноважень (ці функції раніше виконували інспектори ВРП). Дисциплінарні інспектори ВРП, які набули статусу повноцінних учасників дисциплінарного провадження, теж залишились без працівників апарату, які б забезпечували їх діяльність.

Третя група проблем стосується порядку відбору та призначення дисциплінарних інспекторів ВРП. У Законі України № 1635-IX законодавець не врегулював належним чином питання конкурсного відбору дисциплі-

нарних інспекторів ВРП, зважаючи на те, що вони призначаються на посаду за результатами конкурсу в порядку, встановленому законодавством про державну службу [1, ч. 2 ст. 28]. Ця норма містила суперечності з вимогами абз. 9 п. 4.2.1 Стратегії, згідно з якими члени такого дисциплінарного органу мають призначатись на конкурсних засадах із залученням до конкурсного відбору міжнародних експертів [9]. Ще одним фактором, що вплинув на процес відбору та призначення дисциплінарних інспекторів ВРП, стало введення на території України правового режиму воєнного стану. З огляду на те, що відповідно до ч. 5 ст. 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» на період дії воєнного стану особи призначаються на посади державної служби без проведення конкурсу та без проведення спеціальної перевірки [17], проведення конкурсу на посади дисциплінарних інспекторів стало неможливим. Всі вище перелічені фактори призвели до того, що понад два роки служба дисциплінарних інспекторів ВРП залишається неформованою. Як наслідок зазначеного, дисциплінарна функція ВРП припинена.

Законом України № 3378-IX [18, ст. 29-2, 29-4] передбачено проведення окремої конкурсної процедури на посади дисциплінарних інспекторів ВРП спеціально створеною конкурсною комісією, яка утворюється відповідно до Закону України «Про Вищу раду правосуддя». Зазначені положення дозволять провести конкурсні процедури навіть за умов воєнного стану. У той же час, Законом України № 3378-IX строк перебування на посаді дисциплінарного інспектора, керівника та заступника керівника служби дисциплінарних інспекторів ВРП обмежений терміном у 5 років та загалом не більше ніж як два строки [18, ст. ст. 29-2, 29-3]. Наведена конструкція може негативно позначитись на безперервності роботи служби та виконання покладених на неї функцій, а також може містити ризики для незалежності дисциплінарних інспекторів. Так, якщо обмеження строку перебування на адміністративній посаді (керівника чи заступника керівника служби дисциплінарних інспекторів ВРП) видається логічним для забезпечення змінюваності влади (за аналогією з періодичною зміною керівників судових установ, що передбачено ст. 20 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [14]), то встановлення строку перебування на посаді для дисциплінарних інспекторів може зробити їх залежними від членів конкурсної комісії та інших осіб при проходженні повторних конкурсних процедур на другий строк повноважень. У цьому контексті доречно згадати

норми Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» [19], яким скасовано положення попередньої редакції ст. 128 Конституції України щодо призначення суддів на посади строком на п'ять років з подальшим обранням їх Верховною Радою України безстроково. У пояснювальній записці до вказаного законопроекту [21] зазначалося, що метою скасування повторного призначення суддів безстроково було забезпечення стандарту незмінюваності суддів як однієї з гарантій незалежності судової влади та деполітизація процесу призначення суддів.

Висновки. Проведений аналіз передумов створення служби дисциплінарних інспекторів дозволяє констатувати, що інституції та процедура притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності потребують удосконалення, у тому числі шляхом створення функціонально самостійної служби дисциплінарних інспекторів. До цього часу служба дисциплінарних інспекторів ВРП залишається не сформованою, а окремі проблемні питання законодавчого регулювання потребують подальшого дослідження.

З'ясовано основні проблеми, що виникли при створенні служби дисциплінарних інспекторів ВРП, які згруповано таким чином:

- перша група – проблеми правового статусу дисциплінарних інспекторів ВРП;
- друга група – проблеми функціональної та організаційної незалежності служби дисциплінарних інспекторів ВРП;
- третя група – проблеми порядку відбору та призначення дисциплінарних інспекторів ВРП.

З метою подальшого вдосконалення діяльності служби дисциплінарних інспекторів ВРП запропоновано:

- уточнити питання статусу служби дисциплінарних інспекторів та забезпечення її автономності і функціональної незалежності від секретаріату ВРП;
- надати їй статус окремого органу, створеного ВРП для розгляду справ щодо дисциплінарної відповідальності суддів;
- включити стаж роботи на посадах у службі дисциплінарних інспекторів до стажу роботи на посаді судді;
- з метою забезпечення безперервності діяльності служби та незалежності дисциплінарних інспекторів визначити тривалість перебування дисциплінарних інспекторів ВРП на посадах безстроково, а для керівника та заступника керівника служби дисциплінарних інспекторів ВРП – на строк у 5 років.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя та діяльності дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя: Закон України від 14 липня 2021 № 1635-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2021. № 38. Ст. 320.
2. Про вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 № 1798-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 7–8. ст. 50.
3. Інформаційно-аналітичний звіт про діяльність Вищої ради правосуддя у 2023 році. Офіційний веб-сайт Вищої ради правосуддя. URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/file/analiz_za_2023_rik.pdf.
4. Бакаянова Н. М., Пушкар С. І. Дискусійні питання щодо створення служби дисциплінарних інспекторів. *Проблеми законності*. 2023. Вип. 161. С. 57–72.
5. Маслова А. Б. Забезпечення роботи служби дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя. *Правова позиція*. 2023. № 1 (38). С. 38–42.
6. Меморандум про економічну і фінансову політику, схвалений Радою директорів Міжнародного валютного фонду 9 червня 2020 року. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2020/06/10/Ukraine-Request-for-Stand-by-Arrangement-Press-Release-Staff-Report-and-Statement-by-the-49501>
7. Про стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки: Указ Президента України від 11 червня 2021 № 231/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021/print>.
8. Щодо законопроекту «Про внесення змін до деяких законів України щодо порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя (ВРП) та діяльності дисциплінарних інспекторів ВРП (законопроект №5068). Терміновий спільний висновок Венеційської комісії та Генерального директорату з прав людини та верховенства права (ГД-І) Ради Європи. Висновок № 1029/2021 від 05.05.2021. Ст. 13. Офіційний веб-сайт Вищої ради правосуддя. URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/nevidk_spil_visn_23_10_2021.pdf
9. Висновок Головного науково-експертного управління Верховної Ради України на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя та діяльності дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя» від 12.05.2021 № 16/03-2021/156293. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71089.
10. Рішення ВРП Про надання консультативного висновку щодо законопроекту № 5068 від 23.02.2021 № 435/0/15-21. Офіційний веб-сайт Вищої ради правосуддя. URL: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/356>.

11. Хрипун В. Службу дисциплінарних інспекторів у визначений законом спосіб сформувати складно – Вища рада правосуддя. Веб-сайт «Судово-юридичної газети». URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/265509-sluzhbu-distsiplinarykh-inspektorov-opredelennym-zakonom-sposobom-sformirovat-slozhno-vyshshiy-sovet-pravosudiya>.
12. Про внесення змін до статті 188-32 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за невиконання законних вимог дисциплінарного інспектора Вищої ради правосуддя: Закон України № 1636-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2021. № 40. Ст. 327.
13. Про затвердження кодексу суддівської етики: Рішення XI (чергового) з'їзду суддів України від 22.02.2013. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#Text>.
14. Про судоустрій і статус суддів: Закон України № 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.
15. Положення про секретаріат Вищої ради правосуддя: рішення Вищої ради правосуддя від 23.03.2017 № 579/0/15-17. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr579910-17#Text>.
16. Положення про секретаріат Вищої ради правосуддя: рішення Вищої ради правосуддя від 23.03.2017 № 579/0/15-17. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr579910-17#Text>.
17. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 28. Ст. 250.
18. Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо зміни статусу та порядку формування служби дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя: Закон України від 6 вересня 2023 №3378-IX/*Верховна Рада України*.
19. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02 червня 2016 року #1401-VIII/*Верховна Рада України*. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532.
20. Халюк С.О. Конституційно-правовий статус Вищої ради правосуддя в Україні та відповідних органів у зарубіжних країнах: порівняльний аналіз. Дис. докт. юрид. наук: 12.00.02. Київ, 2023. 543 с.
21. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)». Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=3524&skl=9.